

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ 2) พัฒนารูปแบบ 3) ทดลองใช้รูปแบบ 4) ประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 4) เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมขึ้นมาใหม่ โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง โดยมีกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติ จำนวน 10 กิจกรรม กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง จำนวน 21 คน ที่มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่ำ ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการทดสอบด้วยค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้ 1) การวิจัย (Research) : การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน 2) การพัฒนา (Development) : การพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน(ฉบับร่าง) 3) การวิจัย (Research) : การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน 4) การพัฒนา (Development) : การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน จากการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

และหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง กำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 สาระ และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีส่วนเกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ กระบวนการ มีจริยธรรม คุณธรรมและ ค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจุดเน้นในการสร้างคุณภาพของผู้เรียนโดย ให้ยึดมั่นในหลักธรรมของ พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดมั่นศรัทธาและธำรงไว้ซึ่งการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย มีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพในการดำรงชีวิตอย่าง มีคุณภาพ สามารถนำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจ พัฒนาการของมนุษยชาติ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึก อนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในการวิจัยครั้งนี้ มีความเกี่ยวข้องกับสาระศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามความสามารถของ ตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ผู้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม ผู้เรียน สามารถเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสม การพัฒนาที่สำคัญได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของการ พัฒนามนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เพื่อพัฒนาองค์รวมของความ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ในด้านหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง ได้นำหลักสูตร แกนกลางมาเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเน้นกิจกรรมเสริมสร้างและพัฒนา ศักยภาพการเรียนรู้ โดยจัดในรูปของชุมนุม ให้นักเรียนเลือกเข้าชุมนุมตามความสนใจและความถนัด ของตนเอง การพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม มีความจำเป็นต้องจัดขึ้นในสถานศึกษา เป็นกิจกรรมที่ จัดขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ประพฤติ ปฏิบัติตนตามกรอบจริยธรรม มีระเบียบวินัย เป็นคนดีตามความคาดหวังของสังคม เกิดทักษะในการ ทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี สามารถอยู่ใน สังคมได้อย่างมีความสุข

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการพัฒนา พฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องการให้มีการพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน โดยมี การจัดกิจกรรมหลายรูปแบบ เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย มีประสิทธิภาพ เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้การวัดผลและประเมินผลให้ครบทุกด้านทั้งทางด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านทักษะการปฏิบัติ และด้านความคิดเห็นเน้นการประเมินโดยบุคคลหลายฝ่าย และ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน (ฉบับร่าง) พบว่า รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ควรมีความหลากหลาย น่าสนใจ ใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัย มีการเสริมแรง และมีการจัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมและได้ปฏิบัติโดยตรง นักเรียนต้องการให้มีการฝึกอบรม นิมนต์พระมาสอนในโรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญ การจัดกิจกรรมชุมนุม ครูผู้สอนเป็นผู้บรรยายและกิจกรรมหน้าเสาธงตามลำดับ ในด้านเนื้อหาต้องการเนื้อหาเกี่ยวกับความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความเมตตากรุณา ความภูมิใจในความเป็นไทย ความมีระเบียบวินัย ความอดทนอดกลั้น ความกตัญญูกตเวที ความซื่อสัตย์สุจริต ความประหยัดและการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ในด้านสถานที่ที่นักเรียนต้องการจัดกิจกรรมใช้แหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน วัดและห้องเรียนเป็นสถานที่ในการจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล ควรมีการประเมินในรูปแบบที่หลากหลาย ประเมินโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน วัดจากการปฏิบัติกิจกรรม โดยใช้การสังเกตพฤติกรรมและการสัมภาษณ์ ใช้แบบทดสอบและใช้แบบสอบถามและผู้ประเมินควรประกอบด้วยครูและผู้ปกครอง ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประกอบด้วย กิจกรรม จำนวน 8 กิจกรรม ได้แก่ 1)กิจกรรมครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน 2)กิจกรรมวันสำคัญ 3)กิจกรรมโครงการคุณธรรม 4)กิจกรรมชุมนุมดนตรีพื้นบ้าน 5)กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน 6)กิจกรรมค่ายคุณธรรมจริยธรรม 7)กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระประจำสัปดาห์ 8) กิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน พบว่า ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมตามรูปแบบไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้าน โลกทุ่งยัง จำนวน 89 คน ในปีการศึกษา 2550 โดยผู้วิจัยได้ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมอย่างเต็มที่ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม กำหนดวิธีดำเนินการ มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ในการทำงาน กำหนดวัน เวลา สถานที่อย่างชัดเจนในแต่ละกิจกรรม ผลจากการร่วมกิจกรรมของนักเรียน พบว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามรูปแบบได้เป็นอย่างดี มีความเต็มใจในการเข้าร่วมกิจกรรม และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมและมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงขึ้นอยู่ในระดับ ดี แต่พฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัยและความใฝ่รู้ใฝ่เรียนยังอยู่ในระดับปานกลาง

4. ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ 0.05 โดยหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ โดยก่อนการใช้รูปแบบมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.69

หลังการใช้รูปแบบอยู่ในระดับ ดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความสนใจ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม รู้จักแบ่งบทบาทหน้าที่ในการทำงาน งานเสร็จตามเวลาที่กำหนด มีการถามเมื่อมีข้อสงสัย มีการช่วยเหลือกันและกัน รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี

ผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 โดยมีพฤติกรรมที่อยู่ในระดับดีจำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความประหยัด ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที ความอดทนอดกลั้น ความภูมิใจในความเป็นไทย และการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนพฤติกรรมที่อยู่ในระดับปานกลางมี 2 ด้าน คือ ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนและความมีระเบียบวินัย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความประหยัด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

ผลการศึกษาความคิดเห็นนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมตามรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม เห็นว่าเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ ได้ข้อคิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมและยังนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และเห็นว่ารูปแบบของการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนมีความเหมาะสมดี เพราะมีกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้ไม่เบื่อและทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมได้ด้วยความเต็มใจ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรเพิ่มเวลาในการจัดกิจกรรมหรือรวมกิจกรรมประเภทเดียวกันเข้าด้วยกัน และสามารถยืดหยุ่นได้ตามเหตุการณ์ที่เป็นจริง ประโยชน์ของกิจกรรม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมีประโยชน์มากทำให้ได้รับความรู้ในเรื่องต่างๆ มากมาย ทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นที่ต้องการของสังคม สามารถควบคุมตนเองให้เป็นคนดีและทำให้เรารู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้จัดกิจกรรมต่อไปอีก และควรมีรางวัลหรือเกียรติบัตรสำหรับนักเรียนที่มีผลงานดีเด่น ปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นตัวอย่างได้หรือสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนหรือชุมชน ซึ่งจะเป็นการจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และนำไปสู่แนวทางในการดำเนินชีวิตต่อไป

จากผลการประเมินผู้วิจัยได้นำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความเห็นชอบในการแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม (ฉบับร่าง) โดยการเพิ่มกิจกรรมใหม่ จำนวน 2 กิจกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนด้านที่ผลการประเมินอยู่ในระดับ ปานกลาง คือ

1.1 กิจกรรมประจำวัน โดยใช้กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมสถานักเรียนและกิจกรรมเสียงตามสาย เพื่อเป็นการควบคุม กำกับ ติดตาม นักเรียนในด้านความมีระเบียบวินัยตามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่เห็นว่าพฤติกรรมด้านระเบียบวินัยยังอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 กิจกรรมเชิงจิตซูนักเรียนดี เพื่อให้รางวัลแก่นักเรียนที่ปฏิบัติดี ตามข้อเสนอแนะ และให้ส่งผลต่อพฤติกรรมด้านอื่นๆ ทุกด้าน

2. รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน(ฉบับจริง) มีจำนวน 10 กิจกรรม ดังนี้

- 1) กิจกรรมครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
- 2) กิจกรรมวันสำคัญ
- 3) กิจกรรมโครงการคุณธรรม
- 4) กิจกรรมชุมนุมดนตรีที่บ้าน
- 5) กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
- 6) กิจกรรมค่ายคุณธรรมจริยธรรม
- 7) กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระประจำสัปดาห์
- 8) กิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง
- 9) กิจกรรมประจำวัน
- 10) กิจกรรมเชิงจิตซูนักเรียนดี

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน พบว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านโลกทุ่งยัง ได้กำหนดให้มีการพัฒนาผู้เรียนในด้านจริยธรรมทั้งโดยตรงและโดยอ้อม โดยกำหนดให้มีการจัดกิจกรรมโดยตรงและบูรณาการในสาระการเรียนรู้ต่างๆ โดยเฉพาะสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ หลากหลาย ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานต่างๆ เพื่อสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน มีการวัดและประเมินผล โดยให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วม เป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ให้ ผู้เรียนได้พัฒนาครบทุกด้านไม่ว่าจะเป็น ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและจิตใจ สอดคล้องกับอันธกา วงศ์จำปา (2549 : 36-38) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 พบว่า การพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการ

พัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมที่มีความถนัดและสนใจ โดยมุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม ดังนั้นการจัดกิจกรรมต้องเป็นกิจกรรมที่เร้าใจ ทำทลายความสามารถของผู้เรียน รวมทั้งมีความหลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ อย่างมีความสุข และเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542 : 13-15) หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่กำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 สาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม ผู้เรียนสามารถเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เป็นกิจกรรมที่เลือกเองตามความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของการพัฒนามนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการกระทำประ โยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม

ด้านความต้องการในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีความต้องการพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้กับผู้เรียนทุกคน โดยเน้นที่ผู้เรียนที่มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่ำ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมต่างๆ จำนวน 9 กิจกรรม เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดไว้ว่าให้ใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน

การสอนในหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. 2546 : 34) สำหรับรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ผู้วิจัยเสนอนี้ ได้ใช้กิจกรรมเสริมในการพัฒนาผู้เรียนเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระทั้ง 8 กลุ่ม ที่มีความสอดคล้องกับสุพิศ จันทบุตร (2544 : 52) ที่พบว่ากิจกรรมแทรกแซงที่ประกอบด้วย การอบรมให้ความรู้ การประชุมผู้ปกครอง กิจกรรมค่ายจริยธรรม กิจกรรมเพื่อเตือนเพื่อน กิจกรรมเยี่ยมครอบครัวและพบปะผู้ปกครอง เป็นวิธีการที่ทำให้เยาวชนมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นสูงขึ้นและมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความเสียสละ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความประหยัดและอดออมความรับผิดชอบ ความมีจิตสำนึกในความเป็นไทย การเห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมไทย การรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเองและความซื่อสัตย์ดีซื่อและสอดคล้องกับสุชนชัย ปานเกลียว (2548 : 68-69) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนชยานุกิจพิทยาคม จังหวัดชัยนาท พบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามรูปแบบของผู้วิจัย จำนวน 30 คน ภายหลังจากดำเนินการจัดกิจกรรมแล้ว พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนตามความคิดเห็นของครู-อาจารย์และผู้ปกครองนักเรียนเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ครบทุกด้านและสรุปว่า ผลของการจัดกิจกรรมเสริมของการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย การอบรมให้ความรู้ การจัดกิจกรรมค่ายจริยธรรม กิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อน กิจกรรมเยี่ยมบ้านพบปะผู้ปกครอง เป็นวิธีการที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมดีขึ้น และเป็นแนวทางที่เหมาะสม สามารถนำไปปรับปรุงและแก้ไขวิธีการเพื่อใช้ในโรงเรียนต่อไป

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยนำรูปแบบการพัฒนาไปทดลองใช้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้งทั้งหมด จำนวน 89 คน โดยดำเนินการจัดกิจกรรมตามรูปแบบ จำนวน 8 กิจกรรม ประกอบด้วย

- 1) กิจกรรมครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
 - 2) กิจกรรมวันสำคัญ
 - 3) กิจกรรมโครงการคุณธรรม
 - 4) กิจกรรมชุมนุมคนตรีพื้นบ้าน
 - 5) กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
 - 6) กิจกรรมค่ายคุณธรรมจริยธรรม
 - 7) กิจกรรมการสวดมนต์ไหว้พระประจำสัปดาห์
 - 8) กิจกรรมการเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง
- จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน พบว่า

1) ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน นักเรียนมีความตระหนัก มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พัฒนาขึ้นมา ให้ความเคารพครูพระและสนใจเรียนมากขึ้น แต่ยังมีนักเรียนบางคนที่ยังมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไม่ถาวร นักเรียนไม่หนีเรียน เชื้อฟังกู กริยามารยาทอ่อนน้อม มีสัมมาคารวะมากขึ้น

2) วันสำคัญ ผลการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นมีการบริจาคทรัพย์เพื่อถวายทานตามกำลังศรัทธา รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น ซื่อสัตย์สุจริต มีความเมตตากรุณา รู้จักประหยัด อดทนอดกลั้น มีความภูมิใจใน

วัฒนธรรมประเพณี นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทุกคนด้วยความเต็มใจนักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด และรักษามารยาทในการเข้าร่วมกิจกรรมได้วันแม่แห่งชาติ กิจกรรมวันแม่แห่งชาติและวันพ่อแห่งชาติ พบว่า นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทุกคน ทุกคนช่วยเหลืองานครู พ่อแม่ด้วยดี แสดงความเคารพต่อผู้มีพระคุณได้ อ่อนน้อมถ่อมตนทำให้พ่อแม่และครูมีความสุข รู้จักแสดงออกถึงวัฒนธรรมของไทย ร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ โดยช่วยกันปลูกต้นไม้และทำความสะอาดแหล่งน้ำ

3) โครงการคุณธรรม นักเรียนสามารถปฏิบัติงานได้ตามขั้นตอนการจัดทำโครงการได้ คิดหัวเรื่องได้ มีการวางแผน สืบค้นข้อมูลได้ จัดบันทึกข้อมูล เขียนและนำเสนอรายงานได้อย่างถูกต้องชัดเจน นักเรียนทุกกลุ่มมีความสนใจและกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมโดยมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ในการทำงาน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มมีการถามเมื่อมีข้อสงสัยและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น วางแผนในการปฏิบัติงานกลุ่มทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด แต่มีนักเรียนบางคนที่ยังไม่ช่วยเหลืองานเพื่อน ต้องหาแนวทางในการพัฒนาเพิ่มเติม

4) ชุมนุมดนตรีพื้นบ้าน ผลการจัดกิจกรรมนักเรียนมีความภาคภูมิใจที่สามารถเล่นดนตรี ได้แก่ พิณ แคนกลอง โปงกลางและแสดงกิจกรรมทางนาฏศิลป์ได้ มีความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของไทย และทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย กล้าแสดงออก ช่วยกันปฏิบัติกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่เพื่อให้ผลงานของกลุ่มออกมาดี มีความสวยงามและโดดเด่นที่สุด

5) นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เพราะนักเรียนชอบรูปแบบของกิจกรรมเพราะทำง่าย เข้าใจ มีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลินและกระตือรือร้นที่ได้เข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรม เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ในเรื่องต่างๆ โดยใช้การอ่านเป็นพื้นฐานในการเข้าถึงสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบที่หลากหลาย ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากในการจัดกิจกรรมนั้นได้ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและปฏิบัติด้วยตนเองและมีส่วนร่วมในกิจกรรม ตลอดจนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

6) การเข้าค่ายอบรมจริยธรรม ผลการจัดกิจกรรมเข้าค่ายอบรมจริยธรรมนักเรียนพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเปลี่ยนไปในทางพัฒนาขึ้นมา มีความตั้งใจในการปฏิบัติธรรม นักเรียนมีระเบียบวินัยมากขึ้น มีความซื่อสัตย์สุจริตมากขึ้น ขอมรับความจริง มีความเมตตาคุณนามากขึ้น รู้จักเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ รู้จักประหยัดอดออมไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ลักขโมย มีความ อุดมถ่อมถ่อมมากขึ้น รู้จักแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะพฤติกรรมที่เคยก้าวร้าว เกร่ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

7) การสวดมนต์ไหว้พระประจำสัปดาห์ การสวดมนต์ไหว้พระและฟังพระธรรมเทศนา ทุกวันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 15.30 นาฬิกา ถึงเวลา 16.30 นาฬิกา นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสงบ และ ร่วมกิจกรรมด้วยดี มีระเบียบวินัย บางคนถึงกับน้ำตาไหล ยืนยันว่าจะปฏิบัติตนเป็นคนดี เลิกยุ่งเกี่ยวกับสิ่งชั่วร้ายทั้งหลายและจะตั้งใจเรียนหนังสือ

8) การเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ให้การต้อนรับครูเป็นอย่างดี อาจเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมพัฒนาจริยธรรมอื่นๆที่ดำเนินการแล้ว พบพฤติกรรมนักเรียนที่ดีขึ้น มีการแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองในส่วนของผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับครูดีมากและให้ความสนใจที่จะช่วยกำกับติดตามนักเรียนเป็นอย่างดี แต่อาจเนื่องจากไม่มีเวลาต้องทำงานเพื่อหาเงิน และบางครอบครัวนักเรียนอาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งมีอายุมากแล้ว ทำให้ตามเด็กไม่ทัน ไม่เข้าใจเด็กวัยรุ่น เมื่อเด็กไม่เชื่อฟังก็จะบ่น อาจเป็นเหตุให้นักเรียนหันไปสนใจเพื่อนและสภาพนอกบ้านมากกว่าซึ่งสอดคล้องกับปรีชา ริโยธา (2546 : 118-120) ได้ทำการศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้โครงการพัฒนาจิตในโรงเรียน บ้านแฟกโนนสำราญ สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า 1) ก่อนการพัฒนา นักเรียนขาดวินัยเพราะครูขาดทักษะด้านเทคนิค วิธีการกระบวนการ ในการถ่ายทอดความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม ทำให้นักเรียนประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสภาพการเป็นนักเรียน ชอบแต่งกายผิดระเบียบ ขาดความซื่อสัตย์สุจริต ขาดความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวม ไม่ประหยัดในการใช้ทรัพย์สิน และการอดออม ทำให้เกิดปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเป็นอย่างมาก 2) กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนา คือ การฟังธรรมสวดนะทุกวันพระ โดยแต่ละวันพระจะให้พระท่านได้เทศนาสั่งสอนถึงประโยชน์จากการมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อส่วนรวม และกิจกรรมการฝึกอบรมพัฒนาจิตตาม โครงการพัฒนาจิตเพื่อมุ่งหวังให้ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและกลุ่มเป้าหมายได้ซาบซึ้งในรสพระธรรม เพื่อนำไปสู่การเป็นผู้มีระเบียบวินัย ละเว้นยาเสพติด มีความซื่อสัตย์สุจริตทุกด้าน 3) ผลหลังจากการพัฒนา งานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ครบทั้ง 2 วงจร โดยใช้กลยุทธ์การดำเนินตามกิจกรรมทั้ง 2 ด้านคือ การฟังธรรมสวดนะทุกวันพระ และการฝึกอบรมพัฒนาจิตตามโครงการพัฒนาจิตแล้ว ทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาได้รับความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำหลักธรรมไปสอนสอดแทรกในห้องเรียนได้ ส่วนกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในคุณธรรม จริยธรรม ด้านการมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง การมีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อส่วนรวม มีความสำนึกในการประหยัดและอดออมมากยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 41) ที่กำหนดให้โรงเรียนในสังกัดส่งเสริมจริยธรรมที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ให้กับนักเรียน ดังนี้ ความรับผิดชอบ ได้แก่ ความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความพากเพียร ละเอียดยรอบคอบ ความซื่อสัตย์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ เคารพกฎระเบียบ มีวินัยในตนเอง ตรง

ต่อเวลาและยอมรับการกระทำของตนเองและสอดคล้องกับพัชรา บุญเล่า (2538 : 78-79, อ่างในภูษิต ล้ำสมภพ 2550 : 68) พบว่า นักเรียนที่เข้าค่ายจริยธรรมพร้อมทั้งให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ภายหลังการทดลองมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทางด้านความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเอง ความซื่อสัตย์ การพึ่งพาตนเอง ความขยันหมั่นเพียรและความเสียสละ แตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมก่อนและหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมแตกต่างกัน โดยหลังใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรม นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ดี และคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรม และจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามกรอบการวิจัยในด้าน ความประหยัด ความเมตตา กรุณา ความกตัญญู กตเวทิตะ ความอดทนอดกลั้น ความภูมิใจในความเป็นไทย การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านความมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความอดทนอดกลั้น ความเมตตา กรุณา และความภูมิใจในความเป็นไทยสูงขึ้น ส่วนพฤติกรรมด้านความใฝ่รู้ใฝ่เรียนนักเรียนส่วนหนึ่ง ยังมีพฤติกรรมในระดับปานกลางและมีพฤติกรรมไม่ถาวรยั่งยืน สอดคล้องกับผลการสอบถามความคิดเห็นจากผู้ปกครองนักเรียนพบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี จำนวน 7 ด้าน มีเพียง 2 ด้าน ความมีระเบียบวินัยและความใฝ่รู้ใฝ่เรียนที่ผู้ปกครองเห็นว่ายังอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2544 : 16) ที่สรุปว่า หลักการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาด้านพฤติกรรม มีแนวคิดพื้นฐาน โดยใช้หลักการปรับพฤติกรรมทางจริยธรรมและหลักการให้คำปรึกษารายบุคคล ดังนี้ 1) แนวคิดการปรับพฤติกรรมทางจริยธรรม พฤติกรรมทางจริยธรรมที่เป็นปัญหาเกิดจากการเรียนรู้ที่ผิด ดังนั้นการแก้ไขปัญหาก็ใช้การฝึก การเรียนรู้ใหม่ ให้ถูกต้องหรือสร้างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่เหมาะสมขึ้นมา หรือลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยใช้เทคนิคต่างๆ 2) หลักการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล โดยเป็นลักษณะปฏิสัมพันธ์แบบหนึ่งต่อหนึ่ง ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในกระบวนการความช่วยเหลือเป็นไปเพื่อช่วยแก้ปัญหาและสอดคล้องกับอเนก แท้สูงเนิน (2547 : 68-71) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัย ด้านความสะอาด และด้านความประหยัดของนักเรียน โรงเรียนตลาดไทรพิทยาคม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนโรงเรียนตลาดไทรพิทยาคม จำนวน 486 คน พบว่า 1) สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจากผลการวิเคราะห์ปัญหาก่อนการพัฒนา พบว่านักเรียนมีปัญหามากที่สุด ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัย ด้านความสะอาด และด้านความประหยัด ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องรีบ

ดำเนินการแก้ไข 2) การดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านความมีวินัย ความประหยัด และความสะอาด ได้แก่ การประชุมระดมความคิดเห็นคณะวางแผนเพื่อกำหนดกลยุทธ์และเป้าหมายการพัฒนา จัดให้มีกลุ่มพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน จัดให้มีการประชาสัมพันธ์และสอดแทรกเนื้อหาคุณธรรมจริยธรรม การประชุมหัวหน้ากลุ่มเพื่อนำเสนอผลงาน เผยแพร่แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ประสบความสำเร็จ และประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพื่อสรุปถึงความสำเร็จและสภาพปัญหาต่างๆ 3) ผลการพัฒนาให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านความมีวินัย ด้านความสะอาด และด้านความประหยัดสูงขึ้น โดยมีความรับผิดชอบต่อตนเอง มาโรงเรียนทันเวลา มีการรักษาความสะอาดและรู้จักประหยัดทรัพยากรต่างๆ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า เพราะนักเรียนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมโดยรวมและรายด้านอยู่ระดับมาก

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อกิจกรรมตามรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม เห็นว่าเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ ได้ข้อคิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมและยังนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และเห็นว่ารูปแบบของการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนมีความเหมาะสมดี เพราะมีกิจกรรมที่หลากหลาย ทำให้ไม่เบื่อและทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมได้ด้วยความเต็มใจ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรเพิ่มเวลาในการจัดกิจกรรมหรือรวมกิจกรรมประเภทเดียวกันเข้าด้วยกัน และสามารถยืดหยุ่นได้ตามเหตุการณ์ที่เป็นจริง ด้านประโยชน์ของกิจกรรม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า จากการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้รับประโยชน์มากทำให้ได้รับความรู้ในเรื่องต่างๆ มากมาย ทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นที่ต้องการของสังคม สามารถควบคุมตนเองให้เป็นคนดีและทำให้เรารู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ดังที่พระพรหมคุณาภรณ์ (2547 : 29-30) กล่าวว่า การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ให้รู้จักดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องดังงามอันได้แก่ความรู้ความเข้าใจ ความคิดเห็น แนวคิด ทักษะคติ ค่านิยมที่ถูกต้องดังงามเกื้อกูลชีวิตและสังคม สอดคล้องกับความเป็นจริง ซึ่งเรียกว่า สัมมาทิฐิ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการให้จัดกิจกรรมต่อไปอีก และควรมีรางวัลหรือเกียรติบัตรสำหรับนักเรียนที่มีผลงานดีเด่นปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นตัวอย่างได้หรือสร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนหรือชุมชน ซึ่งจะเป็นการจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และนำไปสู่แนวทางในการดำเนินชีวิตต่อไป ดังที่ภูษิต ลำสมภพ (2550 : 75, อ่างในสมพงษ์ จิตระดับ 2530 : 177) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทางด้านจิตใจ น้ำใจและศีลธรรม ว่า จัดทำโครงการประกาศเกียรติคุณและมอบรางวัลแก่นักเรียนที่มีความประพฤติดีและการคัดเลือกผู้นำด้านจริยธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโคกทุ่งยั้ง ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้ คือ ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไปใช้และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไปใช้

เพื่อให้สามารถนำรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไปใช้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม ตามรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ดังนั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ครูและผู้ปกครองควรส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอย่างต่อเนื่องโดยการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ จัดขึ้น เพื่อให้ นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ถาวรยั่งยืน

2. จากผลการวิจัยด้านความคิดเห็นของผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัยและความใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้ปกครองและครูควรร่วมมือกันในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมทั้ง 2 ด้านนี้และคอยเอาใจใส่นักเรียนในปกครองในการปลูกฝังนิสัยเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยและการส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งที่บ้านและโรงเรียน

3. จากผลการวิจัยด้านความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการพัฒนา พบว่า นักเรียนมีความต้องการ เห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม เต็มใจในการเข้าร่วมกิจกรรม และกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ ดังนั้นโรงเรียนควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมตามแหล่งปฏิบัติธรรมต่างๆและให้มีรางวัลแก่นักเรียนที่ประพฤติดี เพื่อเป็นกำลังใจในการทำความดีต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน

1. จากผลการวิจัยด้านความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม พบว่า นักเรียนมีความต้องการรูปแบบที่ประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งภายในและนอกสถานที่ มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล ดังนั้นโรงเรียนควรจัดกิจกรรมทั้งภายในและนอกสถานที่และด้วยกิจกรรมที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมตามสภาพในแต่ละพื้นที่

2. จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัยและด้านความใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น โรงเรียนจึงจำเป็นต้องคอยควบคุม ติดตามจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดกิจกรรมด้านวิชาการ จัดแหล่งเรียนรู้ วางแผนการแนะแนว จัดระบบการบริหารงานวิชาการ งานวินัยนักเรียนให้เป็นระบบ อีกทั้งผู้ปกครองควรเอาใจใส่นักเรียนในปกครองมากขึ้นและเป็นแบบอย่างที่ดีและทำให้เด็กเห็นเป็นตัวอย่างในขณะที่อยู่ที่บ้าน ซึ่งผู้ปกครองควรใช้เวลากับบุตรหลานและสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป สำหรับผู้ที่สนใจในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน ซึ่งควรมีการศึกษาเพิ่มเติมและทำการวิจัยในประเด็นต่อไปนี้

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยขยายกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยจัดในระดับชั้นอื่นๆ เพื่อเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมเชิงจริยธรรมให้กับนักเรียนในทุกช่วงชั้น
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน โดยการทดลองใช้กิจกรรมอื่นๆ เพื่อที่ช่วยให้อุทิศพัฒนามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน โดยให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพร้อมกับบุตรหลานของตนเอง เพื่อปลูกฝังพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอย่างถาวรยั่งยืน